

DE JONGERENTASKFORCE

AANPAK VAN GEWELD TEGEN KINDEREN

Driebergen, 8 november 2016

Geachte relatie,

Als Augéo Jongerentaskforce hebben wij met TNO aan 664 kinderen van 11 en 12 jaar gevraagd wat zij thuis allemaal meemaken. We hebben hen gevraagd naar het opgroeien met verslaafde ouders, met ouders in de gevangenis of met ernstig psychisch of lichamelijk zieke ouders en echtscheiding. Heftige vragen en heftige antwoorden: 1 op de 9 kinderen vertelde al drie of meer van dit soort ingrijpende ervaringen te hebben meegemaakt. En deze kinderen gaven aan zich op dit moment veel ongelukkiger en ongezonder te voelen dan hun klasgenootjes die veel minder meemaken. Op het eerste gezicht waren leerkrachten van ongeveer 1/3 van de door de hun leerlingen genoemde gezinssituaties op de hoogte.

Op 2 november hebben wij naar aanleiding van dit onderzoek een symposium: "Handle with Care" georganiseerd met Augéo. In een rondetafelgesprek onder leiding van Laurentien van Oranje hebben 10 onderwijsvertegenwoordigers, 25 (ervaringsdeskundige) kinderen en jongeren en de Kinderombudsvrouw ideeën uitgewisseld over wat er beter en anders zou kunnen voor kinderen die thuis veel stress meemaken. Ruim 150 onderwijsprofessionals waren hierbij aanwezig en gaven input. Ook hebben die dag deskundigen uit het binnen- en buitenland succesvolle projecten en onderzoeksresultaten gepresenteerd.

Op basis van wat wij geleerd en gezien hebben in ons onderzoek en in deze gesprekken met experts, ervaringsdeskundigen, leerkrachten en onderwijsorganisaties, willen wij het volgende vragen van de Nederlandse overheid, de Nederlandse onderwijsorganisaties, de Nederlandse politie en de Nederlandse (jeugd)gezondheidszorg.

“Deze vragenlijst maakt me verdrietig want ik heb veel meegemaakt. Zoals mijn vader sloeg mijn moeder en hij had toen gedronken”

Quote rapport 'Ik heb al veel meegemaakt'

DIT IS WAT WIJ WILLEN

1. Wij willen graag dat aan de Meldcode Kindermishandeling van beroepsgroepen die met kinderen werken (zoals het onderwijs) een onderdeel "Steun bieden aan het kind" wordt toegevoegd. Zodat duidelijker wordt dat deze professionals via het doorlopen van de Meldcode bijdragen aan "Veiligheid", maar ook aan "Herstel", de twee kernwaarden in de aanpak van huiselijk geweld.

WAAROM?

Omdat de meldcode van bijvoorbeeld het onderwijs nu zegt dat in stap 5 óf wordt gemeld bij Veilig Thuis óf hulpverlening wordt georganiseerd en dan stoppen de richtlijnen voor het aanpakken van kindermishandeling op school. Maar signaleren en doorverwijzen is volgens ons een te beperkt taakopvatting. Want die hulpverlening is meestal alleen voor de problemen van ouders en het gaat vaak nog jaren duren voordat hun problemen zijn opgelost. Ondertussen maken deze kinderen dan vaak nog veel stress, geweld en andere ingrijpende gebeurtenissen mee, waardoor ze moeilijker aan leren toekomen op school. We hebben op ons symposium geleerd dat uit onderzoek blijkt dat mishandelde en verwaarloosde kinderen vooral veerkrachtig worden en beter aan leren toekomen als zij steun ervaren van volwassenen in hun dagelijkse omgeving. Therapie is dus niet altijd nodig voor mishandelde kinderen, maar extra steun wél. Tijdens het rondetafelgesprek zeiden kinderen die steun in ieder geval graag te voelen van hun eigen leraar, want die kennen en vertrouwen ze. Ook hoorden we dat leerkrachten die steun graag willen bieden en dat ook zij geen therapeut willen worden. Dit past volgens hen bij de kerndoelen van het onderwijs over het bevorderen van de sociale emotionele ontwikkeling en de sociale veiligheid. Onze bedoeling is dus dat onder andere het onderwijs in zijn meldcode beter laat merken dat zij het wél hun taak vinden om als professionele leerkracht de veerkracht van alle kinderen, en van de kinderen die ingrijpende gebeurtenissen meemaken in het bijzonder, te stimuleren. Zo zorgen ze ervoor dat een kind dat voortdurend stress en onveiligheid ervaart thuis, zich extra veilig voelt op school, aan leren toekomt en (nog) veerkrachtiger wordt. Alle professionals die contact hebben met kinderen (zoals politie, onderwijs, JGZ, Veilig Thuis), zouden in hun gewone manier van werken, op een extra ondersteunende ("trauma-sensitieve") manier moeten omgaan met de mishandelde kinderen die ze signaleren, zodat deze kinderen in hun contacten met signalerende professionals positieve ervaringen opdoen die bijdragen aan hun veerkracht. Daarom willen wij graag dat deze manier van (sociaal) steunen van kinderen wordt opgenomen in de voorbeeld-meldcode.

WIE?

Wij willen de **onderwijsorganisaties** in het primair- en het voortgezet onderwijs vragen om aan hun voorbeeld-meldcode een onderdeel "Extra steun bieden aan het kind tijdens schooluren" toe te voegen. En wij willen de **staatssecretaris** van VWS vragen om bij het aanpassen van de meldcode duidelijker te maken dat iedere professional op zijn manier moet bijdragen aan "Veiligheid", maar ook aan "Herstel", de twee kernwaarden in de aanpak van huiselijk geweld.

DIT IS WAT WIJ WILLEN

- 2.** Wij willen graag dat leraren, naast kennis over het signaleren van kindermishandeling, ook meer weten over de gevolgen van trauma's en stress op het functioneren van kinderen op school, het bevorderen van hun veerkracht en het praten met kinderen over moeilijke onderwerpen. In het buitenland noemen ze dat "traumasensitief lesgeven". Omdat 1 op de 9 kinderen al 3 of meer ingrijpende gebeurtenissen heeft meegemaakt, lijkt ons dat een goed idee

WAAROM?

Onderzoekers vertelden ons dat het voor de gezondheid van mishandelde kinderen heel belangrijk is dat zij op school extra goed voelen dat ze daar wél veilig zijn, dat volwassenen betrouwbaar kunnen zijn en geïnteresseerd in je zijn. En dat ze ervaren dat leraren hen natuurlijk ook willen ondersteunen bij door thuissituaties veroorzaakte stressgevoelens of problemen die kinderen daardoor hebben onder schooltijd. Leerkrachten vertelden ons dat zij het vaak lastig vinden om met kinderen te praten over moeilijkheden thuis en veel vragen hebben over hoe zij dat het beste kunnen doen. Op ons symposium gaven (ervaringsdeskundige) kinderen en jongeren, communicatietrainers en leerkrachten elkaar gesprekstips, die wij nog niet eerder hadden gelezen in bijvoorbeeld (de bijlagen bij) de meldcode kindermishandeling van het onderwijs. Ook hebben we voorbeelden gezien uit het buitenland waar leerkrachten leren omgaan met chronische stress en de gevolgen daarvan voor het gedrag, de emoties en de leerprestaties van kinderen. Op die scholen nemen schorsingen, schooluitval en pesten af en vertellen veel meer ouders en kinderen eerlijk wat er thuis gebeurt. In de USA en Engeland noemen ze dit "traumasensitief onderwijs". Een aantal scholen in Den Haag heeft van o.a. psychologen al geleerd om zo te werken. Wij denken dus dat ook in Nederland de kennis over trauma's, veerkracht en communicatie met kinderen hierover, veel meer "praktisch vertaald" zou moeten worden voor leerkrachten en scholen. Zodat leerkrachten beter weten wat zij daar onder schooltijd van merken, hoe ze erover kunnen praten en wat zij als leerkrachten wel (en niet) kunnen doen. En dat in de beroepsopleidingen en in de nascholing dit "traumasensitieve werken" meer aandacht moet krijgen en het niet alleen over het signaleren van kindermishandeling moet gaan. Leerkrachten leren toch ook hoe ze moeten omgaan met bijvoorbeeld ADHD en PDD, dus waarom leren ze dat niet over onveiligheid, trauma's en stress? Want met 1 op 9 kinderen die al drie of meer ingrijpende dingen heeft meegemaakt thuis, komt dit soort stress misschien nog wel vaker voor als ADHD en PDD!

WIE?

Wij vragen de **minister en de staatsecretaris van onderwijs, de beroepsopleidingen en de onderwijsorganisaties** om meer praktische kennis over stress, veerkracht en communicatie met kinderen over moeilijke thuissituaties, beschikbaar te maken voor leerkrachten. En ervoor te zorgen dat zij hierover leren in hun beroepsopleiding of tijdens het werk. Tijdens ons symposium heeft de **Kinderombudsvrouw** alvast gezegd met een handreiking voor professionals meer richtlijnen te willen geven over het praten met kinderen. Daar werken we graag aan mee.

DIT IS WAT WIJ WILLEN

- 3.** Wij willen dat op school beter en vaker aan alle kinderen gevraagd wordt welke ingrijpende gebeurtenissen ze thuis meemaken waar ze zich onder schooltijd nog steeds gestrest en onveilig van kunnen voelen. Net zoals ieder jaar met een vragenlijst aan kinderen gevraagd moet worden of ze zich veilig voelen op school. Wij vinden dat scholen dan ook aan kinderen moeten uitleggen waarom ze dit vragen, zodat kinderen vaker horen wat kindermishandeling ook al weer is en dat ze daarover op school kunnen praten.

WAAROM?

Wij hebben nu met een wetenschappelijke en anonieme vragenlijst aan 11-, en 12-jarigen gevraagd wat ze thuis meemaken en dan geven ze dus hele goede antwoorden. Bovendien schatten leerkrachten dat deze kinderen drie keer zo weinig ingrijpende gebeurtenissen hebben meegemaakt. We weten dat door de nieuwe wet sociale veiligheid scholen ieder jaar aan kinderen moeten vragen hoe veilig ze zich voelen op school. We snappen eigenlijk niet waarom er ook niet gevraagd moet worden naar hoe veilig je je thuis voelt, want leren wordt heel lastig als je je thuis onveilig voelt. En kindermishandeling maakt toch ook onderdeel uit van de wet sociale veiligheid? We hebben voorbeelden uit Amerika waar scholen dezelfde vragenlijst als die wij gebruikt hebben, ieder jaar anoniem voorleggen aan leerlingen en dan daarna met alle leerlingen bespreken wat stress doet, hoe je daarmee om kunt omgaan en met wie je kunt praten. Op die scholen vertellen veel meer ouders en kinderen hoe het thuis gaat.

WIE?

Wij willen de **jeugdgezondheidszorg** en de **onderwijsorganisaties** vragen om samen een voorstel te maken hoe scholen op verschillende leeftijden vaker en beter met vragenlijsten aan kinderen (en ouders?) kunnen vragen wat zij thuis meegemaakt hebben. We willen de **onderwijsminister** vragen om in de wet op sociale veiligheid meer aandacht te geven aan kindermishandeling en daarin op te nemen dat kinderen jaarlijks ook (eventueel anoniem) bevraagd worden over (on)veiligheid thuis.

DIT IS WAT WIJ WILLEN

- 4.** Wij vinden dat scholen het binnen 24 uur moeten weten wanneer de politie bij kinderen thuis komt omdat er geweld in huis is.

WAAROM?

Op ons symposium vertelde de Engelse politie hoe zij binnen 24 uur met minimale gegevensuitwisseling aan school laten weten dat ze betrokken waren bij een geweldsincident in een gezin ("Operation Encompass" in de UK). De school biedt dan extra steun aan het kind en kinderen ervaren dat zij hierover met hun leerkracht kunnen praten, ook als er in de toekomst weer iets gebeurt waar de politie misschien niet bij is. Dit had bijvoorbeeld in het geval van Sharleyne, het meisje dat doodgefallen is van een flat in Hoogeveen, verschil kunnen maken. De politie kwam er vaak over de vloer, maar haar school wist dat niet en op school vertelde Sharleyne er ook niet uit zichzelf over. Duizenden Engelse kinderen krijgen in dit soort situaties dankzij Operation Encompass wel steun op school en praten over wat er thuis gebeurt. Schooluitval, pesten en andere gedragsproblemen op school nemen daardoor af. Maar in Nederland duurt het vaak dagen of weken voordat Veilig Thuis weet dat de politie bij een gezin was en wordt de school daar vaak niet over geïnformeerd. Het resultaat is dat er pas weken later of nooit met kinderen wordt gepraat over die ernstige gebeurtenis thuis waarbij de politie werd opgeroepen. Ondertussen voelen mishandelde kinderen zich heel eenzaam, gespannen en niet gehoord of gesteund.

WIE?

We willen de **ministers en staatssecretarissen van V&J en OCW** vragen om met elkaar in gesprek te gaan over het elkaar binnen 24 uur informeren na gezinsgeweld.

ONZE VOLGENDE STAP

In het voorjaar van 2017 organiseren wij een vervolgggesprek tussen ervaringsdeskundige kinderen, en vertegenwoordigers van onderwijs, politie, JGZ en de overheid.

Laurentien van Oranje, Kinderombudsvrouw Margrite Kalverboer en Augeo, zullen ons opnieuw daarbij helpen. Ook gaan we met de Kinderombudsvrouw in gesprek over het maken van een handreiking voor professionals. Wij denken dat zo'n handreiking echt een succes kan worden als er op scholen meer informatie komt over wat kinderen meemaken (door onze voorstellen 3 en 4) en er meer aandacht komt voor het ondersteunen van kinderen (door onze voorstellen 1 en 2).

ONZE VRAGEN

1. Wij willen u alvast vragen of u bereid bent om op hoog en beslissend niveau iemand af te vaardigen naar deze vervolgbespreking.
2. En of u, ter voorbereiding hierop, in de komende maanden wilt nadenken over de voorstellen die wij in deze brief hebben gedaan en uw rol daarin.
3. En we zouden het fijn vinden als u, vóór Sinterklaasavond, alvast schriftelijk wilt reageren op onze vier ideeën in deze brief en hoe u daarmee om wilt gaan.

En zoals altijd denken we graag met u mee!

Namens de honderden kinderen in de knel die we voor ons onderzoek en in onze eigen Jongerentaskforce gesproken hebben,

Amber Visser
Angelica Balatbat
Fahima Elmi
Floris Durville
Gabriël Gomes Barros
Gwen van der Schaaf
Kim van Solinge
Anne van Laar
Martijn Leenders

Melanie Rietveld
Marly van Oirschot
Naima Dhawtal
Nineke Wilts
Tim Jansen
Yael van Praag
Ziagul Hosseini
Luna Wattel
Florine Penning de Vries

Bijlage 1: geadresseerden die om een reactie zijn gevraagd.